

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 0 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Sobota, 29. avgust 2020 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

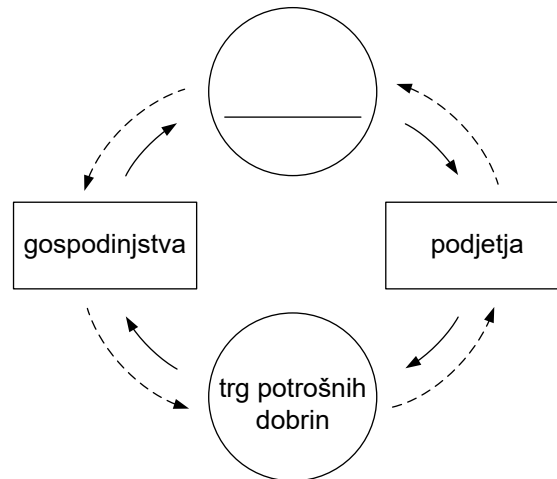
Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

1. Relativno redke so tiste dobrine,
  - A ki so, kljub velikim potrebam po njih, relativno drage.
  - B ki so dostopne le prebivalcem v razvitih državah.
  - C ki jih je manj, kakor znašajo potrebe po njih.
  - D ki jih lahko prosto, neomejeno uporabljamo.
2. Slika prikazuje gospodarski krožni tok:

Na črto v zgornjem liku bi morali napisati

- A dohodki gospodinjstev.
  - B delo.
  - C proizvodni dejavniki.
  - D trg proizvodnih dejavnikov.
3. Preglednica prikazuje celotno koristnost dobrine X za potrošnika:

Količina dobrine X	0	1	2	3	4
Celotna koristnost dobrine X	0	10	18	22	25

Mejna koristnost druge enote dobrine X je

- A 28
- B 18
- C 9
- D 8

4. Matic kupuje pice po ceni 10 EUR in vstopnice za kino po ceni 5 EUR z dano žepnino.

V preglednici so dane Matičeve celotne koristnosti pic in mejne koristnosti vstopnic za kino.

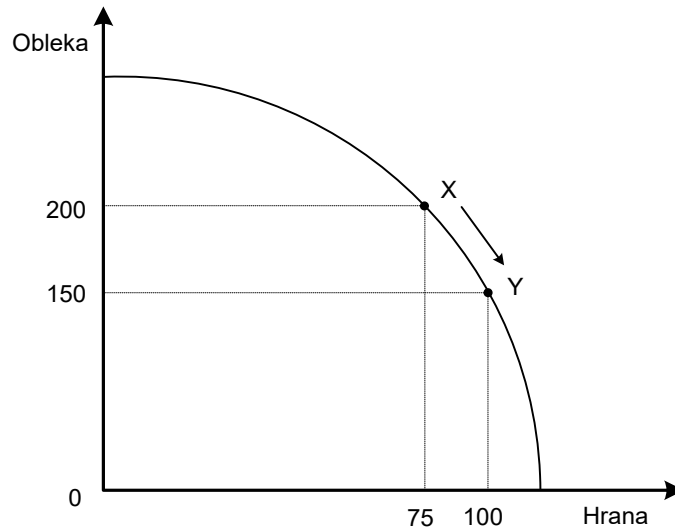
Količina (Q)	0	1	2	3	4
Celotna koristnost (TU) pice	0	45	85	115	135
Mejna koristnost (MU) vstopnic za kino	/	35	30	25	20

Matic bo izbral najboljšo potrošnikovo izbiro, če bo kupil štiri vstopnice za kino in

- A eno pice.
  - B dve pici.
  - C tri pice.
  - D štiri pice.
5. Dejavniki, ki vplivajo na produktivnost dela, so:
- A povprečna delavčeva spretnost, raven znanosti in stopnja njene tehnične uporabnosti, družbena kombinacija proizvodnega procesa, obseg in učinkovitost proizvodjalnih sredstev in naravni pogoji.
  - B cena proizvedenega blaga, proizvodni stroški, cene drugih proizvodov, število proizvajalcev in stopnja tržne konkurence.
  - C obseg kapitala, cena delovne sile, obseg dela, profitna mera, obrestna mera za financiranje proizvodnje, samofinanciranje in merilo investiranja.
  - D potrebe potrošnikov po proizvodih, denarni dohodki, cene substitutov, cene komplementarnih dobrin in število učinkovitih kupcev danih proizvodov.
6. Produktivnost dela se bo v podjetju Orodjar, d. o. o., zagotovo povečala, če bo podjetje:
- A doseglo enak dobiček z manjšim kapitalnim vložkom.
  - B ob enakem številu zaposlenih znižalo stroške poslovanja.
  - C ob manjšem številu zaposlenih znižalo stroške poslovanja.
  - D ob enakem številu zaposlenih povečalo obseg proizvodnje.

7. Slika prikazuje krivuljo proizvodnih možnosti (transformacijsko krivuljo) države Salije. Država si je izbrala proizvodnjo v točki X.

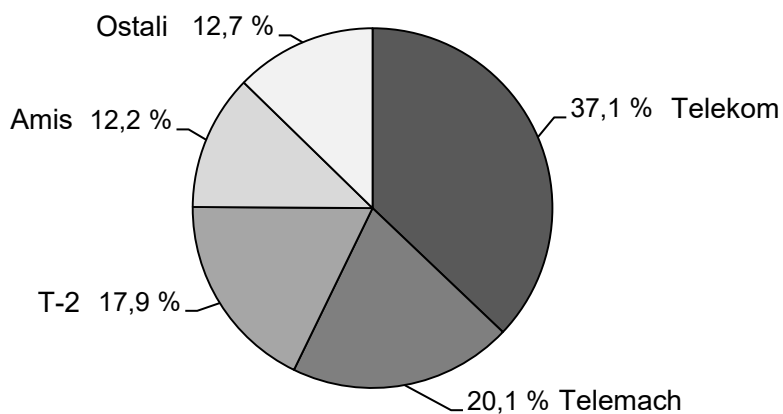
- Če država izbere proizvodnjo v točki Y namesto v točki X, bodo alternativni stroški znašali
- A 25 enot hrane.
  - B 75 enot hrane.
  - C 50 enot obleke.
  - D 150 enot obleke.
8. Producerska funkcija je tehnično razmerje,
- A ki nam pove največjo količino proizvodov, ki jo je mogoče proizvesti s posamezno sestavo proizvodnih dejavnikov ob danih proizvodnih metodah.
  - B kjer so mejne produktivnosti proizvodnih dejavnikov enake razmerju njihovih cen.
  - C ki omogoča proizvesti določeno količino proizvodov z najnižjimi proizvodnimi stroški.
  - D ki ponazarja spreminjanje cene blaga in spremembo obsega ponudbe, ob nespremenjenih ostalih dejavnikih.
9. Zakon padajočega mejnega donosa govori o tem, da
- A se ob trikratnem povečanju vseh proizvodnih dejavnikov proizvodnja le podvoji.
  - B lahko ob dani količini fiksnih proizvodnih dejavnikov povečujemo celotni produkt do določene mere s povečanjem variabilnih proizvodnih dejavnikov.
  - C se zmanjšuje mejna koristnost dobrin pri porabi nadaljnjih enot te dobrine.
  - D so ponudniki pripravljene ponuditi pri nižji ceni več blaga, »ceteris paribus«.

10. Med navedenimi stroški podjetja Orodjar, d. o. o., bi kot fiksne (stalne) stroške lahko označili

- A stroške materiala za izdelovanje orodja.
- B plače delavcev za tekočim trakom.
- C stroške porabe električne energije.
- D obresti, ki jih podjetje plačuje za najeto posojilo.

11. Slika prikazuje trg ponudnikov internetnih storitev.

(Vir: Voh Boštich, Pod črto, <http://podcrto.si/analiza-s-katerimi-ponudniki-internetnih-storitev-smo-uporabniki-najmanj-zadovoljni/>. Pridobljeno: 19. 4. 2015.)

Tržna struktura je primer

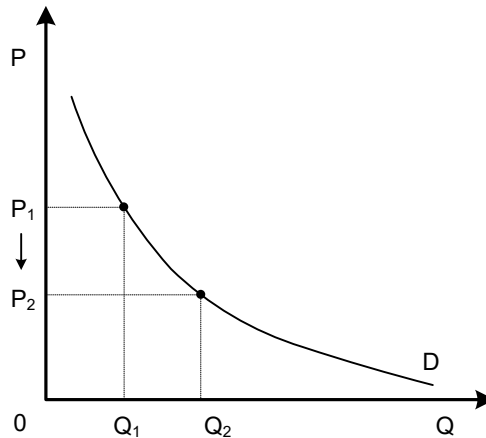
- A monopolistične konkurence.
- B monopolne konkurence.
- C oligopolne konkurence
- D popolne konkurence.

12. Med objektivne dejavnike kupne moči Marine Močnik štejemo

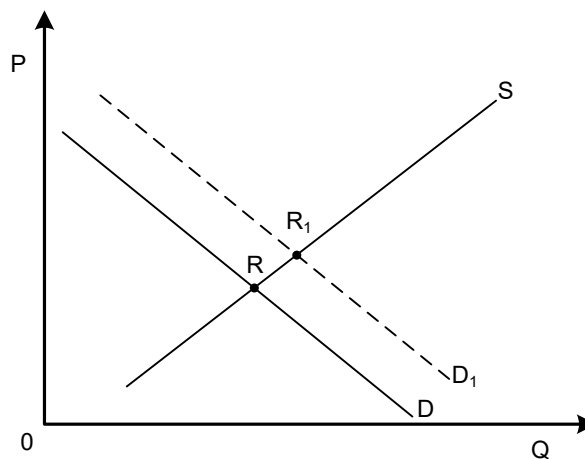
- A njene potrebe in denarni dohodek.
- B njene potrebe in cene dobrin, ki jih kupuje.
- C njene želje, ki se nenehno spreminjajo.
- D njen denarni dohodek in cene dobrin, ki jih kupuje.

13. Slika prikazuje trg mobilnih telefonov. Sprememba cene mobilnih telefonov (iz P_1 v P_2), ponazorjena z grafom, povzroči spremembo

- A povpraševanja po mobilnih telefonih, saj uporabnikom omogočajo, da so dosegljivi povsod.
B povpraševanja po mobilnih telefonih, saj zaradi visoke naročnine vse več uporabnikov odpoveduje klasične telefonske priključke.
C obsega povpraševanja po mobilnih telefonih.
D obsega ponudbe mobilnih telefonov, saj se število mobilnih operaterjev povečuje.
14. Slika prikazuje trg otroških sani v Mazuriji.

Premik krivulje iz D v D_1 je lahko posledica:

- A občutnega zvišanja življenjskih stroškov v Mazuriji.
B obilnih snežnih padavin, ki so omogočile sankanje še v marcu.
C zvišanja stopnje brezposelnosti v Mazuriji.
D odprave carinskih omejitev na uvoz otroških sani iz držav Evropske unije.

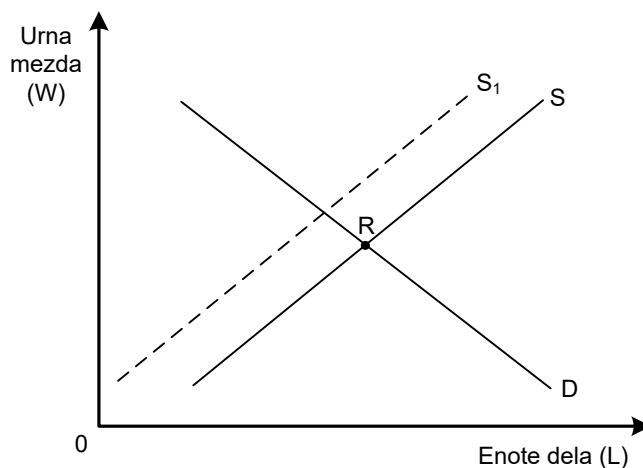

21. Slika prikazuje trg dela.

Vzrok za premik krivulje S v krivuljo S_1 najbolje opisuje trditev:

- A država je sprejela ukrep, s katerim je zmanjšala število izdanih dovoljenj za zaposlovanje delavcev iz tujine.
- B sindikati so s splošno stavko dosegli povišanje mezd.
- C država je s protekcionističnimi ukrepi omejila uvoz blaga, da poveča domačo proizvodnjo.
- D država je uvedla program javnih del za zmanjšanje brezposelnosti.

22. Renta je

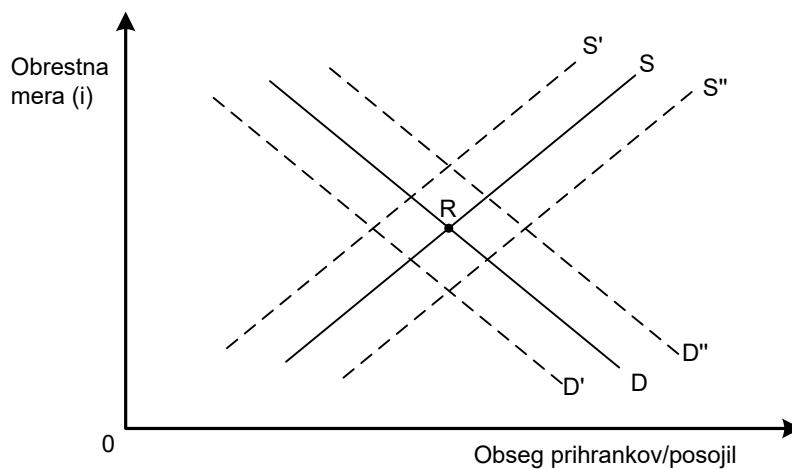
- A dohodek lastnikov proizvodnih dejavnikov, izhajajočih iz same lastnine dejavnikov, ki so po svojem obsegu omejeni.
- B strošek na enoto pridelka v kmetijstvu.
- C cena za uporabo katerega koli proizvodnega dejavnika.
- D cena za uporabo omejenega proizvodnega dejavnika, pri čemer povpraševanje po njem zaradi omejenosti ponudbe ne vpliva na ravnovesno ceno.

23. Knjižni denar je

- A vsak na papir tiskan denar (bankovec).
- B denar, ki v materialni obliki ne obstaja, ampak gre za zapisane zneske na bančnih računih.
- C denar, ki ga emisijska banka izdaja v sistemu papirnate valute.
- D sestavljen iz bankovcev v obtoku in bankovcev pri poslovnih bankah.

24. Podjetnik si od banke izposodi 10.000 EUR za 1 leto. Čez 1 leto ji mora skupaj z obrestmi vrniti 11.200 EUR. Letna obrestna mera v tem primeru znaša
- A 2 %
  - B 11,2 %
  - C 12 %
  - D 200 EUR
25. Podjetje Mini, d. d., ima na bančnem računu 100.000 EUR, ki jih želi investirati za obdobje enega leta. S finančnega vidika je najboljša naslednja možnost:
- A nakup nove proizvodne linije za proizvodnjo kosilnic. V prvem letu bi proizvedel 1200 kosilnic in jih prodal po ceni 100 EUR, pri čemer bo dobiček znašal 5 % od prodaje.
  - B vezana vloga pri banki, ki mu zagotavlja stalno (fiksno) letno obrestno mero 8 %.
  - C nakup turističnega apartmaja v Kranjski Gori, ki stane ravno 100.000 EUR. Mesečno bi z najemnino zaslužil 400 EUR, po enem letu pa bi lahko apartma prodal za 104.000 EUR.
  - D nakup delnic podjetja Kruh, d. d. Trenutno znaša cena delnice 100 EUR, po enem letu pa bo predvidoma znašala 110 EUR.
26. Slika prikazuje trg kapitala/prihrankov (S je krivulja prihrankov, D je krivulja povpraševanja po denarju).

Če se v gospodarstvu poveča nagnjenost prebivalcev k varčevanju, se bo ob drugih nespremenjenih pogojih

- A krivulja S premaknila v krivuljo S'.
- B krivulja S premaknila v krivuljo S''.
- C krivulja D premaknila v krivuljo D'.
- D krivulja D premaknila v krivuljo D''.

27. Za delniško družbo je značilno, da
- A lastniki prednostnih delnic odgovarjajo za poslovanje delniške družbe z vsem osebnim premoženjem.
  - B je lastniku kontrolnega paketa rednih delnic zagotovljeno prednostno izplačilo dividend.
  - C se je z njenim nastankom povečala mobilnost kapitala, saj se kapital prek borze vrednostnih papirjev preprosteje seli iz enega v drugo podjetje.
  - D ločitev menedžerske in lastninske funkcije zagotavlja večji nadzor nad kapitalom.
28. Finančni kapital nastane
- A z združitvijo domačega in tujega kapitala.
  - B z združitvijo bančnega in industrijskega (trgovinskega) kapitala.
  - C z vlaganjem države v zasebna podjetja.
  - D s prodajo vrednostnih papirjev na borzi.
29. Razloge za sorazmerno stalnost cen v sodobni, nepopolni konkurenci najbolje pojasnjuje trditev:
- A zaradi počasnejšega tehnološkega napredka se stroški ne spreminjajo in so cene razmeroma stalne.
  - B stroški proizvodnje so pretežno spremenljivi (variabilni), zato podjetjem ni treba spreminjati cen.
  - C v sodobnih gospodarstvih določa cene država, ki jih noče pogosto spreminjati.
  - D podjetja določajo politiko dolgoročneje, pri tem poskušajo poslovati s čim nižjimi stroški in pritegniti kupce prav s sorazmerno stalnimi cenami.
30. Potrošnja je faza gospodarskega procesa, v kateri
- A se ustvarjeno bogastvo porabi za zadovoljitev potreb in je končni cilj proizvodnje.
  - B se določijo razmerja delitve dohodkov, ki so odvisna od tehnologije in tržne uspešnosti podjetja.
  - C poteka menjava dobrin za denar in potrošniki spoznajo, koliko je vreden njihov delež v potrošnji.
  - D se ustvarjajo proizvodi in je izhodišče gospodarskega procesa v družbi.
31. Po metodi izdatkov BDP izračunamo tako, da
- A od prihodka vseh proizvajalcev dobrin in storitev odštejemo vmesno porabo.
  - B seštejemo dohodke od dela in kapitala ter neto posredne davke.
  - C seštejemo potrošne izdatke, investicijske izdatke, izdatke države in neto posredne davke.
  - D seštejemo potrošne izdatke, investicijske izdatke, izdatke države in razliko med vrednostjo izvoza in vrednostjo uvoza blaga in storitev.

32. V državi Salviji se je v letu 2015 realni BDP v primerjavi z letom 2014 povečal za 3,5 %, cene pa so se v letu 2015 zvišale za 2,8 %. Nominalna rast BDP je znašala

- A 0,7 %
- B 0,8 %
- C 6,3 %
- D 6,4 %

33. Bruto investicije predstavljajo

- A vsoto neto investicij in amortizacije.
- B vsoto neto in novih investicij.
- C razliko med neto investicijami in amortizacijo.
- D razliko med neto in novimi investicijami.

34. Pomembna institucija, ki skrbi za nadzor nad porabo državnih sredstev v Sloveniji, je

- A državni zbor.
- B državni svet.
- C vlada.
- D računsko sodišče.

35. Prerazdelitvena funkcija fiskalne politike v Sloveniji izhaja iz skrbi za

- A enakomernejšo porazdelitev dohodkov in bogastva med prebivalci.
- B višjo gospodarsko rast in dostojno življenjsko raven vseh prebivalcev.
- C nizko stopnjo rasti cen (inflacije).
- D zagotavljanje javnih dobrin po čim nižjih stroških.

36. Država Katanija se v zadnjem obdobju sooča s padanjem gospodarske rasti, povečanjem revščine in deflacijo, ki je v letu 2015 znašala 2,1 %.

Razmislite in ugotovite, kateri od navedenih ukrepov Centralne banke Katanije bi vplival na izboljšanje gospodarskih razmer v državi.

- A Zvišati bi morala temeljno obrestno mero, s čimer bi spodbudila varčevanje in povečala obseg posojil za financiranje potrošnje in državnih investicij.
- B Zmanjšati bi morala stopnjo obvezne rezerve, kar bi vplivalo na povečanje kreditne sposobnosti poslovnih bank in s tem na obseg posojil podjetjem in prebivalstvu.
- C Znižati bi morala temeljno obrestno mero, s čimer bi neposredno vplivala na znižanje davčnih stopenj, s tem pa tudi na povečanje potrošnje in gospodarske aktivnosti v državi.
- D S prodajo državnih obveznic bi vplivala na povečanje količine denarja v obtoku in s tem spodbudila potrošnje prebivalstva in gospodarsko aktivnost podjetij.

37. Nemški uvoznik je v Romuniji nabavil 1500 litrov vina, za katerega je plačal 4.950,00 EUR. Če je menjalni tečaj 0,22 EUR za 1 romunski lev (RON), je cena za liter vina v Romuniji
- A 0,73 RON.
  - B 3,30 RON.
  - C 7,20 RON.
  - D 15,00 RON.
38. Slovenija je postala članica EU
- A 1. maja 2002.
  - B 1. januarja 2004.
  - C 1. maja 2004.
  - D 1. januarja 2007.
39. Kadar se združujejo podjetja iz različnih povezanih ali nepovezanih dejavnosti, govorimo o
- A kartelih.
  - B oligopolih.
  - C konglomeratnem združevanju.
  - D prijaznih prevzemih.
40. Ginijev količnik se je v državi Landiji v obdobju od leta 2005 do leta 2015 zvišal z 0,22 na 0,28, kar pomeni, da
- A so se dohodki prebivalcev Landije v povprečju zvišali za 6 odstotnih točk.
  - B se je neenakost v dohodkih prebivalcev Landije zmanjšala.
  - C se je neenakost v dohodkih prebivalcev Landije povečala.
  - D se je v državi Landiji povečal delež prebivalcev z 22 % na 28 %.

